

**Tiivistelmä komission päätöksestä,
annettu 21 päivänä lokakuuta 2014,
(Asia AT.39924 – Sveitsin frangin määräiset korkojohdannaiset)**

(CHF LIBOR)

(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 7605)

(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(2015/C 72/07)

Komissio antoi 21 päivänä lokakuuta 2014 päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'perussopimus', 101 artiklan ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'ETA-sopimus', 53 artiklan mukaisesta menettelystä. Komissio julkaisee osapuolten nimet ja päätöksen olennaisen sisällön sekä mahdollisesti määrättävät seuraamukset neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003⁽¹⁾ 30 artiklan säännösten mukaisesti. Se ottaa huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta.

1. JOHDANTO

- (1) Tämä päätös koskee yhtenäistä ja jatkuvaa sääntöjen rikkomista. Yritykset, joille päätös on osoitettu, osallistuivat perussopimuksen 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomiseen. Rikkomisen kohteena oli kilpailun rajoittaminen ja/tai vääristäminen, joka liittyi Sveitsin frangin määräisiin korkojohdannaisiin (Swiss Franc Interest Rate Derivatives), jäljempänä 'CHIRD-johdannaiset', joiden kohde-etuus on Sveitsin frangin libor-korko, jäljempänä 'CHF Libor'.
- (2) Rikkomisajanjakson aikana CHF Libor oli monien Sveitsin frangin määräisten rahoitusinstrumenttien viitekorko. CHF Liborin määrittä Ison-Britannian pankkiyhdistys British Bankers Association (BBA)⁽²⁾. CHF Libor määritettiin päivittäin useille lainasopimusten erääntymisajoille CHF Libor -paneeliin kuuluvien pankkien toimittamien korkonoteerausten perusteella. Näitä pankkeja pyydettiin toimittamaan jokaisena pankkipäivänä ennen tiettyä kellonaikaa arvio koroista, joilla ne katsoivat voivansa lainata eri erääntymisajoilla vakuudettomasti markkinoiden kokoon suhteutettuna riittävän suuren määrän varoja Lontoon pankkienvälisillä rahamarkkinoilla. BBA:n edustaja Thomson Reuters laski korkonoteerausten keskiarvon perusteella päivittäin CHF Libor -koron suuruuden kullekin erääntymisajalle. Kolme suurinta ja kolme pienintä noteerausta ei otettu huomioon keskiarvoa laskettaessa. Näin määritetyt korot julkaistiin välittömästi yleisön saataville kunakin työpäivänä. Rikkomisen aikaan CHF Libor -paneelissa oli 12 pankkia, mukaan lukien rikkomiseen osallistuneet kaksi pankkia.
- (3) CHF Libor -korot vaikuttavat muun muassa CHIRD-johdannaisien hinnoitteluun. Ne ovat rahoitustuotteita, joita yritykset, rahoituslaitokset, hedge-rahastot sekä muut maailmanlaajuiset yritykset käyttävät hallitukseen korkoriskejään (suojaan sekä lainanottajia että sijoittajia), saadakseen välityspalkkioita tai keinottelutarkoituksiin⁽³⁾.
- (4) Yleisimpiä CHIRD-johdannaisia ovat i) korkoterminisopimukset, ii) koronvaihtosopimukset, iii) korko-optiot ja iv) korkofutuurit. CHIRD-johdannaisilla käydään kauppaa kaikkialla Euroopan talousalueella. Niillä voidaan käydä kauppaa pörssin ulkopuolella OTC-markkinoilla tai korkofutuuriin osalta pörssissä.
- (5) Tämä päätös on osoitettu seuraaville yrityksille:
 - Royal Bank of Scotland Group plc ja Royal Bank of Scotland plc, jäljempänä 'RBS'; ja
 - JPMorgan Chase & Co. ja JPMorgan Chase Bank, National Association, jäljempänä 'JPMorgan'.

2. ASIAN KUVAUS

2.1 Menettely

- (6) Asian käsittely aloitettiin RBS:n 9. elokuuta 2011 esittämän sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen perusteella. JPMorgan haki [...] sakkojen lieventämistä sakoista vapauttamista tai sakkojen lieventämistä koskevan tiedonannon perusteella.

⁽¹⁾ EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1.

⁽²⁾ Vuonna 2012 laaditun raportin (Wheatley Review) perusteella Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus suositti, että uudet elimet alkavat hallinnoida ja valvoa Libor-koron määrätymistä.

⁽³⁾ Eri erääntymisajoille määritetyt CHF Libor -korot vaikuttavat CHIRD-johdannaisien hinnoitteluun. Tiettynä päivänä uudelleenmääräytyvä jonkin erääntymisajan CHF Libor -korko saattaa vaikuttaa joko rahavirtaan, jonka pankki saa CHIRD-johdannaisen vastapuolelta, tai rahavirtaan, jonka pankki joutuu maksamaan kyseiselle vastapuolelle.

- (7) Komissio aloitti 24. heinäkuuta 2013 asetuksen (EY) N:o 1/2003 11 artiklan 6 kohdan mukaisen menettelyn niitä yrityksiä vastaan, joille päätös on osoitettu. Komission tarkoituksena oli aloittaa sovintoon tähtäävät keskustelut näiden yritysten kanssa. Osapuolten kanssa käytiin sovintoon tähtäävät keskustelut, joiden jälkeen ne toimittivat komissiolle viralliset pyyntönsä aloittaa asetuksen (EY) N:o 773/2004 ⁽¹⁾ 10 a artiklan 2 kohdan mukainen sovintomenettely, jäljempänä 'sovintoehdotukset'. Menettelyn tavoitteena on yksinomaan päästä sovintoratkaisuun komission kanssa tässä menettelyssä, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden menettelyjen soveltamista.
- (8) Komissio antoi 23. syyskuuta 2014 väitetiedoksiannon, ja molemmat osapuolet vahvistivat, että sen sisältö vastasi niiden tekemiä sovintoehdotuksia ja että ne olivat siksi edelleen sitoutuneet sovintomenettelyyn. Kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevä neuvoa-antava komitea antoi asiasta myönteisen lausunnon 17. lokakuuta 2014, ja komissio antoi asiasta päätöksen 21. lokakuuta 2014.

2.2 Yritykset, joille päätös on osoitettu, ja rikkomisen kesto

- (9) Neljä yritystä, joille päätös on osoitettu, ovat osallistuneet kartelliin ja rikkoneet näin perussopimuksen 101 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklaa ajanjaksolla 6. maaliskuuta 2008–13. heinäkuuta 2009.

2.3 Yhteenveto rikkomisesta

- (10) Rikkomisen osapuolet osallistuivat seuraavaan kilpailua rajoittavaan toimintaan: JPMorganin palveluksessa oleva arvopaperivälittäjä keskusteli muutamaan otteeseen ajanjaksolla 6. maaliskuuta 2008–13. heinäkuuta 2009 RBS:n palveluksessa olevan arvopaperivälittäjän kanssa pääasiassa RBS:n tulevista kolmen ja kuuden kuukauden CHF Libor -koron noteerauksista siinä käsityksessä, että tämä saattaisi hyödyttää vähintään yhden yhteydenpitoon osallistuneen arvopaperivälittäjän CHIRD-johdannaisten kaupankäyntipositiota. Tätä varten RBS:n palveluksessa oleva arvopaperivälittäjä lähestyi tai ilmaisi halukkuutensa lähestyä CHF Libor -koron toimittamisesta RBS:n organisaatiossa vastaavaa tahoa pyytääkseen tätä toimittamaan BBA:lle tiettyyn suutaan liikkuvan tai joissakin tapauksissa määrätulle tasolle asettuvan korkonoteerauksen. Näitä RBS:n palveluksessa olevan arvopaperivälittäjän ja JPMorganin palveluksessa olevan arvopaperivälittäjän välisiä keskusteluja täydennettiin toisinaan tietojenvaihdolla, joka koski senhetkisiä tai tulevia kaupankäyntipositioita ja hintatavoitteita.
- (11) Rikkomisen kattoi koko Euroopan talousalueen.

2.4 Korjaustoimenpiteet

- (12) Päätöksessä sovelletaan sakkojen laskentaa koskevia suuntaviivoja vuodelta 2006 ⁽²⁾. Päätöksessä määrätään sakkoja edellä 5 kohdassa mainituille JPMorganin organisaatioon kuuluville kahdelle yhteisölle.

2.4.1 Sakon perusmäärä

- (13) Sakon perusmäärää määritettäessä perusteita ovat asianomaisten yritysten myynnin arvo, rikkomisen kuuluminen luonteensa vuoksi vakaviin kilpailunrajoituksiin, kartellin kesto ja maantieteellinen laajuus sekä finanssialan viitearvoihin liittyvä salainen yhteistoiminta. Sakkojen määrää korotetaan, jotta estetään yrityksiä osallistumasta laittomiin menettelyihin tulevaisuudessa.
- (14) Komissio käyttää yleensä lähtökohtana yritysten myyntiä sen ajanjakson viimeisenä täytenä vuotena, jona yritys osallistui rikkomiseen ⁽³⁾. Se voi kuitenkin poiketa tästä käytännöstä, jos toinen viiteajanjakso osoittautuu asianmukaisemmaksi asian ominaispiirteiden vuoksi ⁽⁴⁾.

- (15) Tässä kilpailusääntöjen rikkomisessa komissio käytti JPMorganin ja RBS:n myynnin vuotuista arvoa laskettaessa perusteena rahavirtoja, jotka kumpikin pankki sai salkkuunsa kuuluneista CHIRD-johdannaisista, joiden kohde-etuus oli CHF Libor -korko ja joiden vastapuolet ovat sijoittautuneet Euroopan talousalueelle. Myynnin arvo laskettiin kuukausilta, joiden aikana osapuolet osallistuivat rikkomiseen, ja muunnettiin vuositason tiedoiksi. Myynnin arvoa alennettiin yhdenmukaisella kertoimella, jotta voidaan ottaa huomioon CHIRD-johdannaisten markkinoiden erityispiirteet, kuten yleisesti käytettävä nettoutus. Se tarkoittaa, että pankit sekä myyvät että ostavat johdannaisia, ja vastaanotetut maksut nettoutetaan suoritettavien maksujen kanssa.

2.4.2 Perusmäärään tehtävät mukautukset: raskauttavat ja lieventävät seikat

- (16) Komissio katsoo, että asiaan ei liity raskauttavia eikä lieventäviä seikkoja.

⁽¹⁾ Komission asetus (EY) N:o 773/2004, annettu 7 päivänä huhtikuuta 2004, EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta (EUVL L 123, 27.4.2004, s. 18).

⁽²⁾ EUVL C 210, 1.9.2006, s. 2.

⁽³⁾ Sakkojen laskentaa koskevien suuntaviivojen 13 kohta.

⁽⁴⁾ Asia T-76/06, *Plásticos Españoles (ASPLA) v. komissio*, ei vielä julkaistu, 111–113 kohta.

2.4.3 Liikevaihdon 10 prosentin enimmäismäärän soveltaminen

- (17) Asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan mukaan kunkin rikkomiseen osallisen yrityksen osalta sakko on kunkin rikkomisen osalta enintään 10 prosenttia yrityksen liikevaihdosta komission päätöstä edeltävältä tilikaudelta.
- (18) Tässä tapauksessa sakot eivät ylitä 10:tä prosenttia yrityksen kokonaisliikevaihdosta tätä päätöstä edeltävänä tilikautena.

2.4.4 Sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä vuonna 2006 annetun tiedonannon soveltaminen

- (19) Komissio vapautti RBS:n kokonaan sakoista. Komissio myös alensi JPMorganin sakkoa 40 prosenttia, koska se teki yhteistyötä tutkinnan aikana.

2.4.5 Sovintomenettelyä koskevan tiedonannon soveltaminen

- (20) Sovintomenettelyä koskevan tiedonannon soveltamisen johdosta kummankin osapuolen sakkoa alennettiin vielä 10 prosenttia sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon mukaisen alennuksen lisäksi.

3. PÄÄTELMÄ

- (21) Asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan nojalla määrättiin seuraavat sakot:

Yritys	Sakko (euroa)
RBS	0
JPMorgan	61 676 000